

Fiskeri- og havbrukspolitisk plattform
for
Troms Arbeiderparti

Fylkesårsmøtet 2-3. april 2016

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Rammeverk og begrepsforklaringer	4
Fakta om fisket i Troms	6
<i>Ressursene</i>	6
<i>Fiskeflåten og fiskere</i>	7
Fiskere i perioden 2000 - 2015	7
Registrerte fartøy i perioden 1980-2015, kommunevis Troms	8
Fiskere som har fiske som hovedyrke, kommunevis Troms perioden 2008-2015	9
Fiskere fra Troms, fordelt etter alder i perioden 1989-2015	9
Grunnlaget i fiskeripolitikken	10
Fiske og fangst	11
<i>Fiskeriet og kystsamfunnene</i>	11
<i>Kvoter og deltakeradganger</i>	12
<i>Rekruttering:</i>	12
<i>Reguleringer:</i>	13
<i>Kvalitet og en lønnsom verdikjede:</i>	14
<i>Markedsføring:</i>	15
<i>Sjømatindustrien</i>	15
<i>Virkemiddelapparatet</i>	16
<i>Urfoleksrettigheter</i>	16
<i>Forskning og utvikling</i>	16
<i>Infrastruktur</i>	17
Fakta om havbruket i Troms	19
Havbruksnæringen – Muligheter og utfordringer	20

Innledning

Styret i Troms Arbeiderpartiet satte den 9.01.2015 ned et utvalg som fikk i oppdrag å se på framtidens fiskeri- og havbrukspolitikk. Utvalgets medlemmer ble valgt på styremøte i mars 2015.

Styret i fylkespartiet vedtok følgende mandat for utvalget:

” Utvalget skal innhente kunnskap om fiskeri- og sjømatpolitikk, samt videreutvikle og skape en tydelig politikk for Troms Arbeiderparti. Plattformen skal legge grunnlaget for en helhetlig politisk debatt basert på utvikling av den politiske kompetansen om fiskeri og sjømatpolitikk i Troms Arbeiderparti. Arbeidet skal levere et dokument til årsmøtet i 2016.”

Utvalget har bestått av :

- *Kari-Anne Opsal leder*
- *Trygve Myrvang*
- *Arne Martin Luther*
- *Tor-Martin Torbergsen*
- *Marit Stubberud Hansen*
- *Bjørn Inge Mo*
- *Reinholdt Fieler **
- *Randi Lillegård*

* Fieler trakk seg fra utvalget på grunn av helsemessige forhold

Dersom det politiske dokumentet vedtas av årsmøtet, skal det danne grunnlag for arbeidet fram mot Arbeiderpartiets landsmøte 2017 og programarbeidet der.

Utvalget ønsket å innhente faktagrunnlag for sine beslutninger. Det ble gitt innspill av enkeltmedlemmer i utvalget. I tillegg ble eksterne aktører fra næring og forvaltning invitert til å komme med innspill. Utvalget takker de som velvillig har stilt opp på møtene våre og delt kunnskap og meninger.

Følgende personer og organisasjoner har gitt innspill:

- Råfisklaget v/adm.dir. Trygve Myrvang
- Fiskarlaget Nord v/daglig leder Ivar Sagen
- Troms fylkeskommune v/ Jarle Magnar Pedersen
- Arnøylaks as og Høgstad as v/Håvard Høgstad
- Steinar Pedersen
- Akvaplan Niva v/ Lars Olav Sparboe

Utvalget har avholdt møter i Tromsø; 17-18. januar, 16. februar, 10-11. mars og 29 mars.

Dokumentet har to hoveddeler; *fiske og fangst og havbruk*. Først presenteres fakta om ressursene og for *fiske og fangst* gis en kort presentasjon om lovverket. Arbeiderpartiets sentralstyre vedtok ny fiskeripolitisk plattform i fjor. Der vårt forslag skiller seg fra Arbeiderpartiets nasjonale politikk, er kulepunktene satt i kursiv.

Vårt forslag ble oversendt Troms Arbeiderparti 29. mars 2016.

Rammeverk og begrepsforklaringer

Havressursloven fra 2008 slår fast at retten til de viltlevende marine ressursene tilhører fellesskapet i Norge. Formålet med loven er å sikre en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de viltlevende marine ressursene og medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene.

Loven gjeld all høsting og annen utnyttning av viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale.

Deltakerloven fra 1999 har et tredelt formål:

- a) å tilpasse fiskeflåtens fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressurser
- b) å øke lønnsomheten og verdiskapningen i næringen og gjennom dette trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene, og
- c) å legge til rette for at høstningen av de marine ressurser fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode

Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Deltakerloven regulerer adgangen til å drive ervervsmessig fiske og fangst og annen høsting av de marine ressurser.

Fiskesalgslagsloven fra 2013 har som formål å medvirke til en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av viltlevende marine ressurser ved å legge til rette for gode rammer for førstehåndsomsetning og ved å sikre dokumentasjon av ressursuttaket.

Loven gjelder førstehåndsomsetning av viltlevende marine ressurser, krav til råstoffkvalitet, stifting og godkjenning av fiskesalgslag og kontrollansvaret og vedtaksretten deres.

Førstehåndsomsetning er omsetning av viltlevende marine ressurser fra den som har høstet de, og den første omsetninga etter ilandføring dersom fangsten ikke tidligere er omsatt gjennom eller med godkjenning av et fiskesalgslag.

Leveringsplikt: Ordningen med leveringsvilkår for torsketrålere ble i sin tid innført for å sikre den landbaserte fiskeindustrien stabil tilførsel av råstoff.

Aktivitetsplikt: Ordning hvor noen aktører er forpliktet gjennom tråttillatelsene til å drive industri aktivitet på bestemte steder i regi av bestemte bedrifter

Bearbeidingsplikt: Ordning hvor 70 % av råstoffet som er kjøpt i henhold til leveringsforpliktelsene skal bearbeides

Fiskermanntallet: Register for offentlige etater over personer som er bosatt i Norge og som har fiske eller fangst i havet som levevei alene (blad B) eller sammen med annen næring eller annet arbeid (blad A).

Åpen gruppe i fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord: Denne gruppen er åpen for enhver som er registrert i fiskermanntallet og eier fartøy som er innført i merkeregisteret, og har en største lengde under 11 meter. Dessuten må fartøyet være egnet, bemannet og utstyrt for fiske etter torsk.

Lukket gruppe: For å delta i lukket gruppe i kystfartøygruppens fiske etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord må følgende vilkår være oppfylt:

- a fartøyet må være registrert i merkeregisteret og ha mindre enn 500 m³ lasteromsvolum, med mindre det er gitt dispensasjon fra lengdebegrensningen som gjaldt før 2008 i henhold til de regler som gjaldt da dispensasjonen ble gitt.
- b eier av fartøyet og høvedsmann må være ført på blad B i fiskermanntallet.
- c fartøyet må være egnet, bemannet og utstyrt for fiske etter torsk, hyse og sei.
- d vilkårene i § 4 må være oppfylt (Krav til tidligere deltakelse i fisket).

Totalkvote: den mengden som kan fiskes av en eller flere fiskearter i en periode (kvoteår).

Gruppekvote: det kvantum som en nærmere definert gruppe kan fiske på.

Finnmarksmodellen: er en lengdeinndeling av kystflåten (båter inntil 28 meter) i fire lengdegrupper etter hjemmelslengde. Kystflåtens gruppekvoter i lukket gruppe fordeles mellom de fire lengdegruppene (inntil 11 meter, fra 11-14,99 m, 15-20,99 m. og fra 21-27,99 m.)

Fartøykvote: Kvote som et fartøy kan fiske (garantert). Blir gitt på bakgrunn av lengde på fartøy, lasteromsvolum og lignende.

Maksimalkvote: Det maksimale kvantum det spesifikke fartøy kan fiske. Fisket stoppes når gruppekvote, totalkvote, periodekvote er beregnet oppfisket, selv om man ikke har rukket å fiske fartøyets maksimalkvote.

Periodisering: Totalkvoter eller gruppekvoter kan reguleres med perioder. Dvs. at kvoten kan deles opp i flere deler, der man ikke kan fiske den enkelte delen før et bestemt tidspunkt, og fisket stanses når periodekvoten er fisket opp.

Overregulering: er differansen mellom summen av maksimalkvotene og faktisk gruppekvote. Beregnes i %.

Ressursrente/Grunnrente: Ressursrenten er definert som avkastning på arbeid og kapital utover hva som er normalt i andre næringer, basert på utnyttelse av en begrenset naturressurs

Strukturkvoteordning: Gjeldende fra 2003. Tillater overføring/sammenslåing av kvoter mellom fartøy innen kystflåten (og innen havfiskeflåten) mot at det kvoteavgivende fartøy tas ut av fiske og den overførte kvoten avkortes med 20% som tilbakeføres reguleringsgruppen. For havfiskeflåten gjelder egne avkortingsregler.

Strukturkvote: Kvote overført gjennom strukturkvoteordningen. Tidsavgrenset til 20 år. For strukturkvoter tildelt første gang før 2007 gjelder en tidsavgrensning på 25 år.

Ressursene

Utvalget omtaler kun reguleringer og ressursgrunnlaget for torsk, hyse og sei nord for 62. breddegrad da dette har størst økonomisk betydning for fiskeriene i vårt fylke.

Fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62. breddegrad er regulert i egen forskrift. Reguleringsforskriften fastsetter totalkvote for de tre fiskeslagene. Denne deles så inn i gruppekvoter for trål og konvensjonell gruppe. Konvensjonell gruppe deles inn i åpen og lukket gruppe. Lukket gruppe deles inn i båter med hjemmelslengde over(konvensjonell havfiskeflåte) og under 28 meter(kystfiskeflåten). Gruppekvoten til kystfiskeflåten er inndelt i fire lengdegrupper(Finnmarksmodellen).

Av totalkvoten avsettes det kvantum til ulike formål: 707 tonn torsk, 373 tonn hyse og 250 tonn sei til forsknings- og undervisningskvoter, 7 000 tonn torsk, 300 tonn hyse og 2 000 tonn sei til dekning av fangst innenfor ungdomsfiskeordningen og rekreasjonsfiske (fritids- og turistfiske), 3 000 tonn torsk til oppfølging av kystfiskeutvalget for Finnmark (kystfiskekvoten), 350 tonn sei til agnformål og 4 000 tonn torsk til dekning av kvotebonus ved levendelagring.

Kvotene for 2016 (tonn)kan tabellarisk fremstilles slik:

Fiskeslag	Torsk	Hyse	Sei
Totalkvote	411 240	118 700	123 950
Ulike formål	14 707	673	2 600
Trål	130 856	44 850	123 950
Åpen gruppe	25 249	5 854	5 456
Lukket gruppe:			
Fartøy >28 meter	34 033	13 172	5 072
Kystflåten*	206 395	54 151	34 585
Fartøy <11 meter	52 313	13 579	9 788
Fartøy 11-14.99 meter	50 250	12 519	8 992
Fartøy 15-20.99 meter	51 915	14 204	8 957
Fartøy 21-27.99 meter	34 717	7 849	6 848

* Av gruppekvoten til kystflåten avsettes 17 200 tonn torsk til ferskfiskordning, samt 55 069 tonn hyse, hvorav 6 000 tonn avsettes til bifangst for fartøy under 15 meter hjemmelslengde, og 34 585 tonn sei.

Fakta om fisket i Troms

Fiskeflåten og fiskere

For 2015 var det registrert 796 fartøy og 1343 fiskere i Troms. Av fiskerne var det 1072 som har fiske som hovedyrke, og 271 som biyrke. 561 av båtene hadde inntekt på over kr. 50 000,-. Båtene fordeler seg størrelsesmessig slik; 416 under 10 meter, 323 fra 10-14,99 m, 18 fra 15-20,99 m, 14 fra 21-27,99 m og 25 båter over 28 meter. Det er de små båtene i kystflåten som dominerer. Det er overvekt av fiskere over 50 år i vårt fylke.

Fiskere i perioden 2000 - 2015

Fylke	2000			2010			2015 ¹⁾		
	Alle	Av dette		Alle	Av dette		Alle	Av dette	
		Hoved	Biyrke		Hoved	Biyrke		Hoved	Biyrke
Finnmark	2 049	1 363	686	1 335	1 008	327	1 333	1 095	238
Troms	3 282	2 139	1 143	1 948	1 413	535	1 343	1 072	271
Nordland	4 478	3 363	1 115	3 014	2 475	539	2 769	2 298	471
Nord-Trøndelag	457	294	163	322	226	96	262	195	67
Sør-Trøndelag	572	400	172	562	429	133	384	288	96
Møre og Romsdal	4 418	3 411	1 007	2 625	2 271	354	2 090	1 875	215
Sogn og Fjordane	1 285	924	361	757	607	150	635	550	85
Hordaland	1 384	1 028	356	974	858	116	1 001	910	91
Rogaland	928	561	367	570	407	163	496	385	111
Vest-Agder	469	267	202	323	215	108	310	213	97
Aust-Agder	183	112	71	111	73	38	114	68	46
Telemark	104	64	40	75	56	19	56	39	17
Vestfold	113	85	28	93	63	30	74	57	17
Buskerud	22	19	3	18	16	2	12	8	4
Oppland				19	16	3	16	15	1
Hedmark				16	15	1	16	16	
Oslo	60	53	7	39	36	3	44	43	1
Akershus	32	20	12	41	34	7	51	39	12
Østfold	239	161	78	151	107	44	133	95	38
Hele landet	20 075	14 264	5 811	12 993	10 325	2 668	11 139	9 261	1 878

¹⁾ 2015 er foreløpige tall per 07.01.2016.

Registrerte fartøy i perioden 1980-2015, kommunevis Troms

Kommune Municipality	1980	1990	2000	2005	2015 ¹⁾
Balsfjord	136	134	70	31	15
Berg	152	124	76	53	34
Bjarkøy før 2013	66	47	31	9	
Dyrøy	77	54	14	4	4
Gaivuotna-Kåfjord	180	75	83	30	18
Gratangen	43	14	16	4	3
Harstad før 2013	191	99	80	43	
Harstad					35
Ibestad	57	44	36	19	19
Karlsøy	458	319	248	207	127
Kvæfjord	98	53	35	17	7
Kvænangen	292	142	134	53	18
Lavangen	11	12	8	4	1
Lenvik	470	301	201	164	101
Lynghen	207	124	113	45	31
Målselv	34	18	9	2	1
Nordreisa	164	137	126	37	22
Salangen	25	9	3	2	1
Skjervøy	454	286	230	125	63
Skånland	24	33	9	6	7
Storfjord	22	15	25	10	9
Sørreisa	15	14	7	7	10
Torsken	215	211	167	62	35
Tranøy	138	124	79	21	10
Tromsø	1180	853	576	346	225
Total	4 709	3 242	2 376	1 301	796

1) 2015 er foreløpige tall per 24.02.2016.

Fiskere som har fiske som hovedyrke, kommunevis Troms perioden 2008-2015

Kommune <i>Municipality</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Balsfjord	51	50	36	35	32	28	24	25
Bardu	1	1	1				1	1
Berg	40	39	40	36	34	28	27	25
Bjarkøy ²⁾	5	5	3	4	4			
Dyrøy	10	10	10	11	9	7	6	5
Gaivuotna- Kåfjord	30	24	26	25	17	15	13	14
Gratangen	7	7	6	8	7	9	9	8
Harstad ²⁾	102	112	114	110	75			
Harstad						83	78	79
Ibestad	37	41	41	42	34	35	34	31
Karlsøy	142	130	131	125	112	112	115	111
Kvæfjord	11	12	14	14	15	9	8	6
Kvænangen	26	24	23	25	26	24	23	20
Lavangen	5	4	4	3	3	3	2	2
Lenvik	190	184	191	176	181	177	169	169
Lyngen	85	77	80	84	60	71	67	64
Målselv	5	5	4	4	4	4	5	1
Nordreisa	54	58	57	56	42	40	38	39
Salangen	3	4	4	4	4	3	3	3
Skjervøy	105	105	92	94	81	78	73	74
Skånland	8	8	10	13	13	11	11	10
Storfjord	10	8	10	13	9	9	7	9
Sørreisa	13	11	11	13	15	13	13	12
Torsken	49	44	40	41	36	33	28	30
Tranøy	24	26	27	28	21	18	14	13
Tromsø	490	475	438	345	337	344	337	322
Totalt	1 503	1 464	1 413	1 309	1 171	1 154	1 105	1 073

Fiskere fra Troms, fordelt etter alder i perioden 1989-2015

Alder/Age	1989	1990	1995	2000	2005	2015 ¹⁾
Totalt antall fiskere						
<20	207	158	73	57	33	11
20-29	959	902	645	337	185	153
30-39	852	750	597	530	387	151
40-49	881	850	729	560	427	265
50-59	691	671	685	690	548	282
60-66	506	502	432	398	346	212
67-69	215	205	174	144	110	100
70 OG OVER	686	715	677	566	275	170
Totalt	4 997	4 753	4 012	3 282	2 311	1 344

Grunnlaget i fiskeripolitikken

Norge forvalter syv ganger mer hav enn vi har land. Disse områdene inneholder enorme ressurser som tilhører fellesskapet. Det er et grunnleggende prinsipp av ressursene skal forvaltes med evigheten som perspektiv og på en slik måte at de kommer den kystnære befolkningen til gode. Forvaltningen av fiskeressursene må ha som mål å opprettholde sterke bestander som gir et best mulig langtidsutbytte, stor verdiskaping og sterke lokalsamfunn

Troms Arbeiderparti mener derfor at grunnmuren i fiskeripolitikken skal bestå. Havressursloven, deltakerloven og fiskesalgslova skal derfor ligge fast. Det er en bærende prinsipp at de marine ressursene tilhører fellesskapet Norge. Derfor er vi mot evigvarende kvoterettigheter. Det nasjonale eierskapet og en fiskereid flåte må sikres gjennom aktivitetskravet i deltakerloven.

Det er en klar kobling mellom fiskeripolitikken og distriktspolitikken. Dette kommer klart til uttrykk gjennom at grunnrenta av våre felles ressurser er kapitalisert i en differensiert flåte- og industristruktur. Fiskeriressursene skal bidra til aktivitet og arbeidsplasser på kysten. Det er samtidig viktig at ressursgrunnlaget gir rom for flåteleddet til utvikling og nyinvestering. Troms Arbeiderparti ønsker en moderne og fremtidsrettet fiskeflåte.

For at målet om aktivitet og arbeidsplasser på kysten fortsatt skal være en realitet må det sikres en økt bearbeides og verdiskaping av det råstoffet som landes. Troms Arbeiderparti vil derfor stimulere til at en betydelig del av råstoffet leveres ferskt og blir bearbeidet på kysten . Markedsadgangen må utvides og tollmurer bygges ned.

Troms Arbeiderparti vil:

- at fiskebestandene skal forvaltes bærekraftig
- at de marine ressurser skal komme kystfolket til gode.
- være garantisten for havressursloven, deltakerloven og fiskesalgslova.
- ha en moderne og framtidrettet flåte.
- øke bearbeidingsgraden og verdiskapningen.

Fiske og fangst

En variert fiskeflåte spiller en avgjørende rolle som leverandør av råstoff til sjømatindustrien. En differensiert og en geografisk spredt flåte med et tilstrekkelig kvotegrunnlag, er helt sentralt for at de marine ressursene skal skape aktivitet og bosetning på kysten. Finnmarksmodellen og trålstigen skal derfor ligge fast for fordelingen av ressursene mellom flåtegruppene. Vi er dermed negativ til regjeringens instruks av 12.01.16 *”om krav til forholdsmessighet mellom driftsgrunnlag og fartøystørrelse ved tildeling av deltakeradgang.”*

Utviklingen i flåtestrukturen er en avveining mellom fangstkapasitet og lønnsomhet der markedskreftene har stor betydning. Det er nødvendig at flåten er teknologisk oppdatert for å møte kravene til effektivitet og kvalitet på fangst av råstoff. Dermed må en også legge til rette for at flåten har en økonomisk grunnlag til nyinvestering.

Troms Arbeiderparti mener at det er viktig å holde fast på kvotetaket ved strukturering, og at de tildelte strukturkvotene skal falle tilbake til fellesskapet etter utløpt tid. Hjemfallet av strukturkvotene kan fordeles på gruppekvoten, men også på individuelle fartøy etter nærmere fastsatte vilkår. Det er viktig å ivareta rekrutterings- og fordelingshensyn ved en refordeling av strukturingskvotene. Det bør i den sammenheng vurderes om kvotegrunnlaget i kystflåten bør strykes/justeres. Målsetningen er å sikre kvotegrunnlaget for kystflåten og sikre aktivitet og verdiskapning på kysten. For å fortsatt ha en sterkt kystflåte vil Troms Arbeiderparti ikke gå inn for strukturering under 11 meter.

Troms Arbeiderparti mener

- det skal være forutsigbarhet i rammebetingelsene ved at dagens kvoter ikke flyttes fra mindre flåtegrupper og over til større flåtegrupper.
- *at strukturkvotene skal falle tilbake til fellesskapet etter utløpt tid.*
- *at det må utredes hvordan hjemfalte strukturkvoter skal fordeles*
- at det ikke skal innføres strukturering for flåten under 11 meter.

Fiskeriet og kystsamfunnene

For Troms Arbeiderparti er det et viktig prinsipp at grunnrenten i fiskeriet kapitaliseres gjennom aktivitet og arbeidsplasser på kysten. Likevel mener vi det må utredes hvorvidt en ressursrentebeskatning bør innføres. Både i pelagisk- og hvitfisksektoren er deler av den havgående flåten så strukturert og effektiv, at det er grunnlag for en ressursrentebeskatning. Ressursrente skal ikke innføres for kystflåten.

De tre pliktene; leverings, aktivitet og bearbeidingsplikten, ble innført for å sikre aktivitet og bearbeiding gjennom landing av ferskt råstoff gjennom hele året. Fiskeriforskning slo i 2006 fast at pliktssystemet ikke fungerte og ikke var tilpasset dagens driftsstruktur. Troms Arbeiderparti mener at det er nødvendig å gjennomgå systemet for å oppfylle ordningens intensjon. Vi stiller oss derfor bak innstilling 215 S fra næringskomiteen *om en konkurransekraftig sjømatindustri* om å sette ned en

kommisjon til gjennomgang av pliktene. Når kommisjonen leverer sine anbefalinger vil vi på nytt ta stilling til hvordan en best kan oppfylle intensjonen i de tre pliktene.

Troms Arbeiderparti mener:

- *det bør utredes en ressursrente for den havgående flåten i pelagisk og hvitfisksektoren.*
- at det skal settes ned en kommisjon som skal gjennomgå leverings-, aktivitets-, og barbeidingsplikt for å kunne oppfylle pliktens intensjon.

Kvoter og deltakeradganger

Antallet konsesjoner og deltakeradganger har sunket jevnt de siste tiårene, men spesielt etter strukturkvoteordningen ble innført i 2007. Dette har flere konsekvenser for vårt fylke etter som flere av våre lokalsamfunn mister tilknytningen til fartøy med kvotegrunnlag. For Troms Arbeiderparti er det en målsetning å øke Troms sin andel av de totale fiskekvotene. Det er også et utbredt problem at kvoter og konsesjoner flyttes ut av fylket til tross for at det i dag finnes konsesjonsreguleringer for å hindre dette. Dette regelverket fungerer ikke og må derfor avvikles. Troms Arbeiderparti er av den oppfatningen at en bør gå inn for helhetlige regioner som gir fiskere og flåten en fortsatt fleksibilitet. Herunder bør Nord-Norge være en egen region. Det er viktig å håndheve regionsbindingenes intensjon og motarbeide postkasserederi og fiktive flyttinger.

Troms Arbeiderparti mener:

- *øke Troms sin andel av de totale fiskekvotene*
- oppheve dagens fylkesbindinger til fordel for helhetlige regioner.
- videreføre prøveprosjektet med fleksible kvoter, noe som medfører overføring av restkvote til neste år. Prøveordningen bør utvides til å komme ned på fartøynivå.

Rekruttering:

I fiskerinæringen er det tydelig at frafallet av fiskere er større enn nyrekrutteringen. Dette representerer en utfordring for næringens tilknytning til kystsamfunnene, ettersom det forsterker en konsentrasjonen av kvoter til enkelte aktører og lokalsamfunn. Troms Arbeiderparti mener det må et krafttak til for å sikre en nyrekruttering.

Dagens praksis med lærlinge- og rekrutteringskvoter er et system Troms Arbeiderparti slutter seg til. Særlig synes lærlingekvoteordningen å være vellykket. Næringen har også et selvstendig ansvar for rekruttering. Troms Arbeiderparti mener at dagens kriterier for tildeling av rekrutteringskvoter ikke bidrar nevneverdig til nyrekruttering. Tildelingskriteriene for rekrutteringskvoter bør derfor gjennomgås. Troms Arbeiderparti er også av den oppfatning at rekrutterings- og lærlingekvoter kan kobles opp mot lokale kvotefond.

For å oppnå målet med å sikre flere konsesjoner og kvotefaktorer til Troms, vil Troms Arbeiderparti opprette et eget fylkeskommunalt rekrutteringsfond.

Fylkeskommunen har ansvar for flere marine og maritime utdanninger gjennom den videregående skolen og fagskolen. Troms Arbeiderparti vil styrke oppslutningen om de blå-linjene i VGS og de andre maritime utdanningene i fylket.

Sjømatindustrien har også et behov for å knytte til seg ny kompetanse. I tråd med målsetningene om større bruk av teknologi i sjømatindustrien trenger man å sike rekrutteringen av kompetanse på produksjonsteknologi, og i tilknytning til behandling som fremmer kvalitet på fisk.

Troms Arbeiderparti mener

- at rekrutteringen til fiskeryrket må sikres.
- *at Troms fylke skal opprette et eget rekrutteringsfond hvor yngre fiskere kan få lån/tilskudd til investering i båt og bruk.*
- *rekrutterings og lærlingekvoter bør kunne kobles opp mot lokale kvotefond*
- at arbeidet med rekruttering til marine og maritime studier i fylket styrkes.

Reguleringer:

De til en hver tid fastsette reguleringer, må bygge på målsetningen om en bærekraftig forvaltning og rettferdig fordeling av ressursene. Her må det tas hensyn til hvilke forutsetninger de ulike flåtegruppene har for å høste av de marine ressursene.

De siste årene har bruken av snurrevad økt betydelig. Økningen skjer i alle lengdegrupper, med størst økning i gruppen over 28 meter. Troms Arbeiderparti mener det er problematisk at fartøy over 28 meter kan fiske med snurrevad på samme grunnlag som de mindre fartøyene. Av hensyn til fiskens oppvekstvilkår og bærekraft bør det vurderes at fartøy over 28 meter som benytter snurrevad må henvises til å fiske utenfor 4 nm.

Bruken av not i sildefisket som foregår i fjordene, er en utfordring for den etablerte kystflåten i fjordene som ønsker å fiske på andre arter. Når silda trekker inn i fjordene, er det naturlig at notflåten følger etter for å ha anledning til å fiske på de tilgjengelige ressursene. Troms Arbeiderparti er av den oppfatning at ressursgrunnlaget for kysttorsk må sikres i tråd med ICES anbefalinger. Ved bruken av not etter sild i et fjordsystem, skal det foretas prøvefangst for å vurdere innblandingen av andre arter. Ved stor innblanding skal området stenges av i tråd med gjeldene reguleringer.

Det er et mål å sørge for at en større andel av fangstene landes utenfor sesong. Dette er viktig med tanke på at de ansatte i sjømatindustrien skal ha en forutsigbar arbeidshverdag, og oppleve minst mulig permitteringer. Troms Arbeiderparti mener derfor at kvotebonusen for levendelagring av fisk bør fortsette. Levendefangst kan bidra til jevnere leveranser og god kvalitet. Kvotebonus for levendelagring er ment som en midlertidig ordning og skal avvikles når kvantumet når et nivå som gir de nødvendige virkningene. En annen ordning som bør videreføres er ferskfiskordningen, hvor en oppnår kvotebonus ved levering av ferskt råstoff i perioder av året. Ferskfiskordningen bør også vurderes innrettet mot krokfanget fisk.

Troms Arbeiderparti vil:

- videreføre den midlertidige kvotebonusen for levendelagring.
- styrke ferskfiskordningen.

Kvalitet og en lønnsom verdikjede:

Norge som et høykostland er helt avhengig av å konkurrere på kvalitet og produkt. Troms Arbeiderparti vil derfor stimulere til at råstoffet i størst mulig grad holder en kvalitet som gir sjømatindustrien fleksibilitet til å anvende råstoffet til best betalte produkt.

Kvalitetsaspektet er svært viktig av flere grunner. Kvalitet gir en betydelig merverdi, og gir en fordel i markedet som vil kunne belønnes som prispremie gjennom hele verdikjeden. Arbeidet med økt kvalitet er komplekst og utfordrende, og det er vanskelig å regulere seg til bedre kvalitet. Man må jobbe med kunnskaper og holdninger kombinert med en god kontroll og samordning mellom myndighetene og salgslagene.

Det er forskjell i hvilken kvalitet de forskjellige redskapsgruppene leverer. Snurrevad og garn er på bunn, hvor en for stor andel av råstoffet er av en dårlig kvalitet¹. Line og juksefanget fisk er de to gruppene som lever den største andelen god kvalitet. Til tross for dette er andelen totale landinger for line og jukse fallende. For å kunne øke verdiskapningen i hele verdikjeden, må det legges til rette for at det fangstes effektivt med kvalitetsfremmende redskaper. Herunder er både redskapsvalg og fartøyutforming viktig. Troms Arbeiderparti mener at det bør utredes eventuelle regelendringer som gjør det mer fleksibelt i fartøyutforming og bruk av redskaper for å lande ferskt råstoff med god kvalitet. Dette gjelder spesielt i trålflåten.

Det er essensielt å få i stand et effektivt kontrollsystem som evner å håndheve de fastsatte krav i matloven med tilhørende forskrifter. Kontrollen bør skje både til havs, men også når råstoffet landes. Mattilsynet og salgslagenes kontrollavdeling må få styrket de økonomiske rammene for å drive en effektiv kontroll av levert råstoff. Ved landing av store mengder råstoff som ikke er forskriftsmessig behandlet, må det iverksettes tiltak for at flåteleddet tar sitt ansvar.

For å få en god og effektiv utnyttelse av råstoffet må samarbeidet mellom flåtesiden og industrien fremmes. Langsiktige landingsavtaler, tydelige krav til kvalitet og til hvordan råstoffet skal landes vil være viktig for at industrien får et råstoff som de kan benytte til best betalte anvendelse. Salgslagene kan her benyttes til et koordinerende organ.

Det er en stadig utvikling at større andeler av råstoffet landes frossent. Mye av dette råstoffet landes på nøytrale frysemottak for eksport før det bearbeides. Troms Arbeiderparti mener at bedriftene i nord må stimuleres til å benytte frossent råstoff i produksjon for å øke verdiskapningen lokalt. Dette er også et viktig tiltak for å sikre helårsarbeidsplasser i sjømatnæringen.

Troms Arbeiderparti mener:

- øke fokuset på kvalitetsarbeidet med målsetning om økt verdiskapning
- styrke kvalitetsarbeidet som gjøres av Mattilsynet og salgslagene.
- stimulere til økt bruk av redskaper som fremmer kvalitetsråstoff.

---

¹ Aske, Joensen, & Tobiassen, Kvalitetsstatus for råstoff av torsk og hyse, 2014

- gi fleksible rammer for trålflåten til å benytte andre redskaper for å fremme kvalitet.
- at sjømatindustrien stimuleres til også å bearbeide frossent råstoff for å sikre helårsarbeidsplasser.
- utrede ordninger som stimulerer til at det inngås avtaler om leveranser gjennom hele året mellom fisker og industri.

Markedsføring:

Mesteparten av norsk fiske skal eksporteres til markeder utenfor våre grenser. Markedsadgang og tollbarrierer representerer en utfordring som det må jobbes videre med. Det må være et mål om at det ikke finnes tollsatser på fiskeprodukter som er bearbeidet i Norge på utenlandske markeder. Skal bearbeidingsgraden av produkter på kysten økes, må ikke produsenter og eksportører straffes i markedet gjennom tollavgifter.

Markedsføringen gjennom Norges Sjømatråd er en positiv ordning for en fiskerinæring som består av differensiert kjøps- og salgstrukturer. Gjennom den generiske markedsføringen får Norges Sjømatråd en stor kompetanse på svært mange markeder, noe som kan bidra til å oppnå en optimal produktmikse til de forskjellige markedene. Gjennom SKREI-ordningen har en klart vist at promotering av kvalitetsfisk belønnes i markedet. Troms Arbeiderparti mener at arbeidet med merkeordninger må fortsette for å utnytte etterspørselen etter kvalitet i markedet.

Regjeringen la inn en reduksjon i Norges Sjømatråd sine overføringer for 2015. Troms Arbeiderparti er skeptisk til å kutte i den felles markedsføringen og beredskapen Norges Sjømatråd står for. Med den store mengden produkter Norge produserer for utenlandske markeder, er det nødvendig med et samlet og koordinert markedsapparat som håndterer de svingninger som forekommer i markedet.

Sjømatindustrien

For Troms Arbeiderparti er det en målsetning å øke bearbeidingsgraden for fisk, samt sikre helårs arbeidsplasser tilknyttet sjømatindustrien. For å få til et best mulig grunnlag for dette er et samarbeid mellom fiskeflåten og industrien på land viktig.

En differensiert landingsstruktur er viktig for å også sikre en differensiert flåte. Flåten må ha mulighet til å levere til lokale mottak og transittmottak. For å opprettholde gode mottaksmuligheter i distriktene er det viktig at føringstilskuddet oppholdes og videreføres.

Norge er et høykostland og har derfor vanskeligheter med å konkurrere med andre land med tanke på lønnsutgifter. Det er en grunnstein i sosialdemokratiet å opprettholde anstendige lønns- og arbeidsvilkår. Alle former for sosial dumping er uakseptabelt for en næring som høster av fellesskapets ressurser. Vi slutter derfor opp om allmenngjøringen av tariffavtalen for industribedrifter. Høye lønnskostnadene gjør det nødvendig at sjømatindustrien må kunne konkurrere på produkt og kvalitet. Troms Arbeiderparti vil sørge for at en gjennom FoU aktivitet blir verdensledende på produksjonsteknologi, produkter og markeder. Dette skal finansieres gjennom en kombinasjon mellom offentlig og privatstøtte. Ordningene med RDA- og RUP midler og de regionale forskningsfondene må styrkes. Fiskeri og havbruksnæringas forskningsfond (FHF), Norges forskningsråd (NFR) og Innovasjon Norge (IN) må også være sentrale i dette arbeidet. I tillegg må det ny teknologi inn i hele produksjonslinja, fra sløying til pakking og transport.

Som et ledd i å øke bearbeidingsgraden på kysten, vil Troms Arbeiderparti støtte opp under en bedre bruk av restråstoff som ikke benyttes til produkt. Det er uendelige muligheter for hva restråstoffet kan benyttes til. Blant annet kan dette inngå i fôrproduksjon til oppdrett, som i dag har begrenset tilgang til marint råstoff.

Troms Arbeiderparti mener at de marine ressursene i utgangspunktet skal landes for foredling på land. Derfor vil vi begrense muligheten til ombordproduksjon.

Troms Arbeiderparti mener:

- at det er et mål i seg selv å øke foredlingsgraden i norsk sjømatnæring.
- at ordningen med føringstilskudd økes for å opprettholde et omfattende nettverk av kjøpestasjoner langs kysten.
- at sjømatindustrien skal verdensledende på produksjonsteknologier, produkter og markeder.
- støtte opp om bedriftenes arbeid med innføring av ny teknologi i sjømatindustrien.
- sikre gode lønns- og arbeidsvilkår i sjømatindustrien.

Virkemiddelapparatet

Regionale utviklingsmidler er av stor betydning for næringsutvikling mange steder. For å stimulere til vekst og innovasjon må vi også sørge for at nystartede bedrifter og gründere møter hensiktsmessige krav og velvillighet i kommunene, fylkeskommunen og i virkemiddelapparatet. Det er særlig overgangen fra en god idé til kommersiell virksomhet som er vanskelig. Vi må derfor jobbe for å få tilgang på risikovillig kapital til områder med svak kapitaltilgang.

Troms Arbeiderparti vil:

- jobbe for økte rammer til regionale virkemidler.
- *kreve at Innovasjon Norges rammebetingelser endres slik at de blir en reell samarbeidspartner for de som vil investere i sjømatnæringen.*
- *styrke muligheten for å kjøpe fartøy med kvoter tilbake til Troms ved blant annet å opprette og styrke kommunale kvotefond, samt styrke fylkeskommunens rekrutteringsfond.*

Urfolksrettigheter

I forbindelse med Carsten Smith Utvalgets innstilling, ble det konkludert med at den sjøsamiske befolkning i Finnmark har historiske rettigheter til fiske. Utvalget konkluderte også med at situasjon var den samme i store deler av Nordland og Troms. Stortinget valgte imidlertid å følge regjeringsadvokatens syn. Regjeringsadvokatens syn var, og er omstridt i de juridiske miljøer. En stadfestelse av slike rettigheter vil sikre store deler av kystbefolkninga sine bosetningsområder historiske rettigheter til fiske og fortrinnsrett til å disponere sjøarealer. Troms Arbeiderparti støtter, og vil jobbe for å få avklart slike rettigheter.

Forskning og utvikling

Forskningsbasert kunnskap er avgjørende for å løse forvaltningsmessige utfordringer og legge til rette for verdiskaping. Forskning, analyse og overvåking er grunnleggende elementer i en fremtidsrettet sjømatpolitikk. Norge har i dag et betydelig omfang av marin forskning og utvikling,

inkludert forskningsinfrastruktur og overvåkingssystemer. En god forvaltning av havet og de marine ressursene er en forutsetning for en god næringsutvikling. Herunder må redskapsforskning både nasjonalt og internasjonalt inngå. Utvikling i fiskeri og akvakultur har et betydelig potensiale for å øke den globale produksjon av mat til å skape vekst og velferd.

Oppdrettsnæringens bruk av marine ressurser i fiskefor påvirker økosystemene i havet. Det er derfor behov for forskning på forholdene mellom uttak av fisk til for, avfall fra oppdrett og påvirkningen på de naturlige fiskebestandene i havet.

Med økende fokus på kvalitet, fersk fisk, marked, innovasjon og nyskaping innenfor sjømatnæringa vil det være et økende behov for fagkompetanse i framtidens sjømatnæring. Det bør derfor satses på en nasjonal sjømatlinje og et sterkt kompetansesenter innen sjømat. Dette bør kunne gjøres ved å søke samarbeid mellom videregående skole og universitetet i Tromsø, Norges Arktiske universitet.

Troms Arbeiderparti vil:

- styrke forskning, nyskaping og utvikling, med særlig vekt på kunnskapsgrunnlaget om fiskebestander.
- at norsk forskning og forvaltning bør bistå i arbeidet med en bærekraftig forvaltning av bestander i andre deler av verden.

Infrastruktur

Fiskerihavnene er et viktig grunnlag for at en differensiert flåtestruktur har gode landingsforhold. Troms Arbeiderparti mener at fiskerihavnene fortsatt skal være et statlig ansvar, med gode bevilgninger.

Et godt transportnett er helt avgjørende for at eksportlandet Norge skal få flyttet produkter fra sjømatindustrien på kysten og ut til sluttmarked. Troms Arbeiderparti har programfestet at vi primært ønsker å ruste opp de veiene vi har i stedet for å bygge nye. Når vi prioriterer hvilke fylkes- og riksveier som skal rustes opp først, må vi ta hensyn til hvilke veier som er viktige for fiskeri- og havbruksnæringen. For eksempel skal Langbakken på Skjervøy rustes opp. Vedlikeholdet på veiene våre må holde høy standard, både sommer og vinter. Også tog, flyfrakt og båtfrakt, kan være aktuelt for fisken vår. Det er viktig at kapasiteten på Ofotbanen utvides slik at den positive utviklingen med frakt av fisk på det såkalte Are-toget kan fortsette. Troms Arbeiderparti mener at man også bør utrede muligheten for tog i Troms, herunder tilknytningen til Ofotbanen, Narvik eller Finland.

Store deler av vår eksport av sjømat fra Nord-Norge sendes ut med lastebil. For at fisken raskest mulig kan nå slutt marked er det helt nødvendig at grenseovergangene er fleksible med tanke på åpningstider. Sjømatindustribedriftene på kysten kan ikke måtte planlegge sin produksjon ut fra når grensestasjonene er åpen, når en allerede er avhengige av vær og vind på fiskefeltene. Per i dag er det bare to av 11 grenseoverganger som er døgnåpen. Troms Arbeiderparti mener at flere av grensestasjonene i Nord-Norge må være døgnåpen, med prioritet for E10 over bjørnefjell

Troms Arbeiderparti vil:

- at investeringene i fiskerihavnene fortsatt skal være et statlig ansvar. Bevilgningene må fortsatt holdes på et høyt nivå.

- at man fortsetter arbeidet med å utbedre viktige farleder for sjøveis transport.
- *at kaier og serviceanlegg i fiskerihavnene rustes opp, og at man vurderer å bruke regionale virkemidler for å få til dette.*
- *sikre en døgnkontinuerlig drift på flere av grensestasjonene i Nord-Norge.*

Fakta om havbruket i Troms

Med en verdiskapning på omlag 5 millioner pr. årsverk er det bare petroleumsnæringen som har høyere verdiskapning. Gjennomsnittlig for øvrige næringer er 1 million per årsverk. For perioden 2004-2014 ble produksjonen doblet på nasjonalt nivå, mens produksjon ble tredoblet i Troms for tilsvarende periode. For 2015 var det nullvekst i produksjonsvolumet nasjonalt.

Troms er Norges fjerde største oppdrettsfylke målt i både volum og verdi. I Troms ble det produsert 158.622 tonn fisk til en verdi av 4,9 milliarder i 2014. 635 personer var for Troms ansatt i primærleddet og over 1000 ansatte i avledet virksomhet.

For 2015 utgjorde eksporten fra havbruk om lag 50 milliarder kroner på nasjonalt plan.

Nøkkeltall for Troms:

- Havbruksnæringen sysselsetter mellom 10 og 20% av de ansatte i privat sektor i 8 av 20 kommuner(Nofima).
- 17 selskap som driver med havbruksproduksjon, mer enn halvparten er lokaleid
- 105 162 tonn MTB
- 108 lokaliteter for laks og ørret (pr. 24.08.15)
- Fra 2004-2015 er produksjonen i Troms tredoblet (Fiskeridirektoratet).
- 11 settefiskanlegg for laks og ørret -selvforsyningsgrad nær 100%
- 8 slakterier for laks og ørret – 20% av landets slakteri
- 9 forskningskonsesjoner
- 2 undervisningskonsesjoner
- 3 visningskonsesjoner
- 2 konsesjoner for torsk (2013)
- 4 konsesjoner for fangstbasert akvakultur
- 3 milliarder i innkjøp hvorav 80% i Nord-Norge (2011)
- Antall rapporterte rømminger 2015: 1 (ca. 10 000 laks)
- ILA i Troms 2015: 2 bekreftede tilfeller og en under utredning. Mattilsynet karakteriserer situasjonen som alvorlig i Nord-Norge (oktober 2015 artikkel i kyst.no).

Oversikt over havbruksselskap i Troms:

- EIDSFJORD SJØFARM AS	FLAKSTADVÅG LAKS AS
- GRATANGLAKS AS	KLEIVA FISKEFARM AS
- LERØY AURORA AS	MARINE HARVEST NORWAY AS
- NOR SEAFOOD AS	NORD SENJA LAKS AS
- NORDLAKS OPPDRETT AS	NORTHERN LIGHTS SALMON AS
- NRS FEØY AS	SALAKS AS
- SALMAR NORD AS	SJURELV FISKEOPPDRITT AS
- SØRROLLNESFISK AS	WILSGÅRD FISKEOPPDRITT
- ASEIDSFJORD SJØFARM AS	

Havbruksnæringen – Muligheter og utfordringer

Havbruksnæringen er viktig nasjonalt og regionalt. Havbruksnæringen har en verdiskaping på om lag 5 millioner pr. årsverk, bare slått av petroleumsnæringen. I andre næringer er gjennomsnittlig verdiskaping pr. årsverk er om lag 1 million kroner.

Det er antatt at verdiskapingen fra havbruk vil femdobles innen 2050(kilde Sintef). Førrige år var det ikke vekst i havbruksproduksjonen nasjonalt. I perioden 2004-2014 er produksjonen doblet nasjonalt, mens veksten i Troms er tredoblet i tilsvarende periode. Stadig mer produksjon flytter nordover, noe som medfører økt press på kystsonen og økt konkurranse om arealer. Troms Arbeiderparti vil legge til rett for vekst og utvikling av denne viktige næringa, men at det skal skje på en miljømessig bærekraftig måte og ikke komme i konflikt med den tradisjonelle fiskerinæringen.

I forhold til forurensning er miljøtilstanden ved anlegg i vårt fylke er stort sett er god. Næringa har imidlertid store utfordringer i fht. lus, sykdom og rømming. Når det gjelder lus er oppdretterne pålagt ukentlig rapportering til Mattilsynet, man jobber også med nye metoder for å fjerne lus; leppefisk, rognkjeks, laser, luseskjørt og ultralyd for å nevne noen. Selv om utfordringene med lus er mindre i vårt fylke enn ellers, kan man anta at de vil øke ved økt produksjon. Veterinærinstituttet karakteriserer ILA-situasjonen i Nord-Norge som alvorlig i forhold til resten av landet. Det må tas nasjonale grep, og næringa må løse sine utfordringer uten at det går på bekostning av fiskehelse og fiskevelferd før ytterligere vekst i produksjonen tillates.

På flere områder har vi for lite kunnskap om effektene av næringa. Forskningsinnsatsen må trappes opp. Vi trenger mer kunnskap om interaksjonen mellom lokale fiskestammer og oppdrettsanlegg, for eksempel om det påvirker gyting og vandringsmønster. Når det gjelder genetisk påvirkning av villaksstammene, har miljøvernmyndighetene forskningsmessig belegg for at situasjonen er nedslående, jfr. rapport «Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL)» Man må også få mer forskningsbasert kunnskap om bunnforholdene under oppdrettsanlegg, spesielt hvor det er hard bunn under anlegget. Troms Arbeiderparti mener at det må stilles klare krav om miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft. Det må satses mer på forskning for å få mer kunnskap om de miljømessige effektene av næringa.

Næringa i Troms kjennetegnes ved at vi har mange lokaleide havbruksselskaper. Lokalt eierskap og kapital har en egenverdi, da det er god distriktspolitikk og antas å medføre mer lokale investeringer og ringvirkninger. For eksempel har vi om lag 10% av den nasjonale produksjonen, mens 20% av slakteriene ligger i vårt fylke. Næringa er viktig for distriktene. I 8 kommuner er mellom 10-20 % av de sysselsatte i privat sektor innenfor havbruksnæringen. Troms arbeiderparti mener at det er viktig å legge til rette for en differensiert eierstruktur i næringen, og at det spesielt legges til rette for vekst og utvikling av lokaleide selskap.

I Troms har vi nettopp gjennomført en interkommunal planprosess og har helt nye og oppdaterte kystplaner. Det er også foretatt strømkartlegging slik at man vet mer om hvordan de ulike anleggene påvirker hverandre. Et godt og oppdatert planverk er viktig for å motvirke arealkonflikter samtidig som det medfører forutsigbarhet for næringa. I de nye kystplanene ble det åpnet for 33 nye lokaliteter, langt mindre enn det næringen ønsket seg. Kampen om arealene i kystsonen har tiltatt med framveksten av oppdrettsnæringa. Det er kommunene som er planmyndighet. Flere kommuner

har motsatt seg ytterligere vekst, og etterlyst mulighet for å stille strengere miljøkrav som betingelse å åpne ytterligere arealer for næringen. Eksempelvis kunne kreve at anlegget skal være lukket, eller at flere oppdrettere må ha samdriftsavtale om utsetting og brakklegging. Troms Arbeiderparti mener at kommunene som planmyndighet, må kunne stille strenge miljøkrav som vilkår for å legge til rette for nye arealer til havbruksnæringa.

Det er viktig at forvaltningen av næringen baserer seg på kunnskap. I tillegg til en økt innsats på forskning, mener Troms Arbeiderparti at det er behov for regionale arenaer mellom næring, forvaltning, politikere og folk hvor kunnskap utveksles. Det må legges til rette for dialog og faste kontaktpunkter mellom tradisjonell fiskerinæring og havbruksnæringen. En god måte å spre kunnskap på, er å utvikle flere visningssteder i byene for publikum.

Det er viktig at landsdelens ungdom satser på en framtid i havbruksnæringen. Troms arbeiderparti vil legge til rette for et godt utdanningstilbud på videregående- og universitetsnivå.

Norge kan karakteriseres som en råvareleverandør. Innenfor petroleumsnæringen har vi lyktes med å utvikle en verdensledende leverandørindustri. Vi har store muligheter til å klare det samme innen havbruk. Et eksempel er utviklingen av havfarmene til Nordlaks og Salmar, hvor man har hentet kunnskap og erfaringer både fra petroleums- og havbrukssektoren. Et annet eksempel er Grovfjord Mekaniske Verksted som har gått fra tradisjonell båtbygging, til bygging av servicebåter for oppdrettssektoren. Overføring av kunnskap og systematisk jobbing for å utvikle leverandørklynger, er viktig for å få en sterk industri. Troms Arbeiderparti skal legge til rette for utvikling av leverandørindustri og overføring av kunnskap mellom eksisterende næringsklynger og den fremvoksende havbruksnæringen.

I Norge omfatter havbruk i hovedsak oppdrett av laks og ørret. Samtidig finnes der et stort potensiale for høstingsbasert akvakultur og multitrofisk akvakultur av andre marine arter og ressurser. Der finnes samtidig et stort potensiale for oppdrett og dyrking av andre marine arter og ressurser. Spesielt er forholdene for dyrking av tare i langs vår kyst gunstige. Eksempelvis er biomassen av sukkertare estimert til 20,2 millioner tonn. Troms Arbeiderparti mener en bør igangsette flere pilot og forskningsprosjekter for å kunne utløse potensialet som finnes i høstingsbasert akvakultur og multitrofisk akvakultur.

Troms Arbeiderparti vil:

- legge til rette for en økonomisk, sosial og miljømessig bærekraftig vekst i næringa. Det skal stilles klare miljømessige krav til næringa før det åpnes for ytterligere vekst i produksjonen.
- opprettholde en differensiert eierstruktur og at det legges til rette for vekst også hos de små og lokalt eide selskapene
- legge til rette for utviklingen av leverandørindustrien og næringsklynger innenfor havbruksnæringa
- skape arenaer for utveksling av kunnskap mellom næringen og politiske miljø, mellom tradisjonell fiskerinæring og oppdrettsnæringa.
- forskes mer på interaksjonen mellom lokale fiskestammer og oppdrettsfisk
- forskes mer på miljømessig effekt av oppdrettsanlegg som ligger på hardbunn
- *kommuner må få anledning om å stille strengere miljømessige krav, f.eks. krav om lukkede anlegg, for å gi tilgang på areal*

- *ny kartlegging av lokale gytefelt, samt kartlegge effekten et oppdrettsanlegg har på nærliggende lokale gytefelt*
- *at avtaler samordnet sonedrift må kunne vektlegges når lokalitet skal tildeles.*
- *at lokalt eierskap, dokumenterte lokale ringvirkninger er samfunnsmessige hensyn som må kunne vektlegges*
- *at det skal komme direkte lokale ringvirkninger til kommuner som legger til rette for havbruksvirksomhet både i form av havbruksfondet, men også i form av arealavgift.*
- *vurdere og innføre tiltak som motvirker effekten av rømming ; så som merking og sterilisering*